

DIXI GROUP ALERT:

РЕФОРМА ПРОМЗАБРУДНЕННЯ: У ВРУ ЗНОВУ НАМАГАЮТЬСЯ ОБІЙТИ ВИМОГИ ЄС

Аналіз законопроекту № 6004-д
«Про забезпечення конституційних прав громадян
на безпечне для життя і здоров'я довкілля»

Транспонування положень [Директиви 2010/75/ЄС](#) про промислові викиди (інтегрований підхід до запобігання забрудненню та його контролю) в українське законодавство є важливою складовою євроінтеграційних реформ в екологічній сфері. Нещодавно експерти DiXi Group провели ретельне [дослідження](#), яким чином імплементації Директиви 2010/75/ЄС впливатиме на енергетичний сектор та напрацювали можливі шляхи реалізації реформи в сфері промислового забруднення.

Нагадаємо, що суть реформи промислового забруднення – запровадити систему отримання підприємствами єдиного інтегрованого дозволу замість цілого переліку окремих дозволів, який охоплюватиме всі екологічні показники промислових об'єктів на різних етапах їх функціонування (викиди та скиди забруднюючих речовин у повітря, воду та ґрунти, утворення відходів, використання сировини, енергоефективність, шумове забруднення, запобігання аваріям, відновлення ділянок, на яких розташовуються промислові об'єкти, після припинення діяльності) та враховуватиме можливий кумулятивний вплив або міграцію забруднення між різними компонентами довкілля.

Крім цього, Директивою 2010/75/ЄС передбачено суттєве зниження значень гранично допустимих викидів та скидів у порівнянні з чинними в Україні екологічними нормативами, поступовий перехід до застосування в промислових процесах [найкращих доступних технологій та методів управління](#) (далі НДТМ), визнаних у ЄС.

В більшості положень законопроект № 6004-д відповідає вимогам Директиви 2010/75/ЄС, він врахував низку зауважень з боку представників бізнесу, а також містить певні уточнення щодо термінів впровадження з урахуванням воєнного стану, в якому перебуває наша держава.

Разом із тим, він містить низку норм, які свідчать про неповну імплементацію Директиви, а також створення передумов для «обходу» її вимог (зміни в основних визначеннях, поділ діяльності на основну і допоміжну з різними правовими наслідками, вилучення певних видів діяльності із сфери застосування Закону, не встановлення конкретних строків виведення установки із експлуатації, доступ до результатів моніторингу викидів тощо).

Нижче – детальний аналіз положень законопроекту.

Роботу над впровадженням реформи було розпочато ще у 2019 році. Тоді розпорядженням уряду від 22 травня 2019 року № 402-р було [затверджено](#) Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення. Із вересня 2021 року у Верховній Раді зареєстровано три законопроекти – №№ 6004, 6004-1 та 6004-2. Кожен з цих законопроектів відображав позицію певної групи зацікавлених осіб на те, як має відбуватися реформа у сфері промислового забруднення. Наприкінці 2022 року Міндовкілля [повідомило](#), що на засіданні Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики та природокористування було прийнято рішення виробити на основі трьох «довоєнних» законопроектів «..єдиний зважений та дієвий документ», який врахує позиції всіх сторін та стане новою доопрацьованою версією законопроекту у сфері запобігання промислового забруднення. І вже 4 січня 2023 року у Верховній раді зареєстрували законопроект № 6004-д.

Новий законопроект № 6004-д був розроблений на основі законопроекту № 6004-2, до якого було додано низку положень, що враховують інтереси бізнесу та теперішній стан промисловості внаслідок війни. Тому далі усі зміни будемо порівнювати саме із законопроектом № 6004-2.

ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ЗАКОНОПРОЄКТУ

Отже, на самому початку у статті 1 поряд з поняттями «викид» та «забруднення» було введено поняття «вивільнення» речовин, додано поняття «промисловий майданчик», уточнено визначення поняття «оператор установки», а також уточнено і перенесено зі статті 26 визначення електронної інформаційної системи, через яку здійснюється видача інтегрованих дозволів, обмін документацією між дозвільним органом та підприємствами та оприлюднення інформації. Замість назви «Єдина державна електронна інформаційна система інтегрованих довкільних дозволів» тепер застосовано назву «Єдиний державний реєстр інтегрованих довкільних дозволів (далі — Реєстр)». Також уточнено, що у цьому законопроекті термін

«викид» не охоплює вивільнення радіоактивних речовин та генетично модифікованих організмів (п. 4 статті 1).

Законопроект № 6004-д:

пункт 1 статті 1

«1) вивільнення — потрапляння речовин, вібрації, тепла, шуму або інших фізичних та біологічних факторів у довкілля внаслідок антропогенної діяльності, навмисне або аварійне, планове або позапланове, включаючи розлиття, викиди, закачування, видалення або захоронення, скиди у водні об'єкти чи скидання через системи водовідведення без остаточного очищення зворотних (стічних) вод;

5) Єдиний державний реєстр інтегрованих довкільних дозволів (далі — Реєстр) — публічний електронний реєстр, що забезпечує створення, перегляд, відправлення, прийняття, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік, надання та оприлюднення інформації та документів, а також електронну взаємодію між операторами установок, дозвільним органом, заінтересованими органами, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськістю з метою запобігання, зменшення та контролю забруднення, що виникає в результаті провадження видів діяльності, визначених цим Законом;

9) оператор установки — суб'єкт господарювання, який здійснює або має намір здійснювати технічну експлуатацію установки, що перебуває в його власності, довірчій власності, оперативному управлінні, господарському віданні або користуванні;

10) промисловий майданчик — це частина земної поверхні з визначеним місцем розташування (геодезичними координатами), на якій розташована одна або більше установок».

ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ УМОВ ІНТЕГРОВАНОГО ДОЗВОЛУ У РАЗІ ВІДСУТНОСТІ ПРИЙНЯТИХ ВИСНОВКІВ НДТМ

У законопроекті № 6004-д вилучили поняття частини установки, хоча це передбачено в статті 3 (7) Директиви 2010/75/ЄС і є частиною визначення терміну «дозвіл». Так, у статті 3 (7) Директиви «дозвіл» означає письмову санкцію на експлуатацію всієї або частини об'єкта або установки згоряння, установки зі спалювання відходів або установки із сумісного спалювання відходів. У законопроекті № 6004-2 було передбачено, що якщо частини установки експлуатуються різними операторами, інтегрований довкільний дозвіл зазначає операторів усіх частин установки і чітко визначає обов'язки та вимоги до кожного з них. У законопроекті № 6004-д цього положення та усіх інших формулювань, де застосовувалось поняття «частина установки», немає.

Хоча директиви ЄС не є інструментами прямої дії, на відміну від регламентів, вони мають імплементуватися в законодавство таким чином, щоб досягалися їх основні цілі. Оскільки визначення ключових понять складає основу, на яку спирається Директива, таке вилучення може мати наслідком висновки Європейської Комісії щодо неповної відповідності Директиві. Втім, це питання потребує додаткового аналізу в частині практик застосування країн ЄС та суду ЄС.

Також було вилучено поняття «правила технічної експлуатації установок» та усі норми, пов'язані із застосуванням цих правил. У попередніх версіях законопроекту передбачалося, що правила технічної експлуатації установок мали розроблятися Міндовкілля та базуватися на НДТМ. При цьому, правила технічної експлуатації установок мали б застосовуватись тоді, коли діяльність установки, що отримує інтегрований дозвіл, не збігається з жодними технологіями, описаними у висновках НДТМ. Але Директива 2010/75/ЄС не передбачає прийняття якихось додаткових правил технічної експлуатації установок, тому їх вилучення із законопроекту цілком виправдане.

Разом з тим, в законопроекті № 6004-д додали положення, які регламентують правила формування умов інтегрованого дозволу у разі відсутності прийнятих висновків НДТМ. Зокрема, в п. 4 статті 3 зазначається, що «інтегрований довкільний дозвіл видається згідно з висновками НДТМ, а у разі їх відсутності згідно з НДТМ, які дозвільний орган визначив на основі критеріїв для визначення НДТМ, зазначених у цьому законі, та екологічних нормативів». Такий підхід цілком відповідає умовам пп. 5-6 статті 14 Директиви 2010/75/ЄС, а критерії для визначення НДТМ, прописані у статті 12 законопроекту, повністю відповідають критеріям, прописаним у Додатку III Директиви 2010/75/ЄС.

Директива 2010/7/ЄС, стаття 14 (5) та (6)

5. Якщо компетентний орган встановлює умови дозволу на основі найкращої доступної техніки, не описаної у жодному із відповідних висновків щодо НДТМ, він забезпечує: (а) визначення техніки шляхом приділення особливої уваги критеріям, переліченим у додатку III; та (б) відповідність вимогам статті 15.

6. Якщо діяльність або тип виробничого процесу в установці не охоплені жодними висновками щодо НДТМ або якщо такі висновки не стосуються всіх потенційних впливів діяльності або процесу на довкілля, компетентний орган, після попередніх консультацій з оператором, встановлює умови дозволу на основі найкращих доступних технік, які він визначив для обумовлених видів діяльності або процесів, шляхом забезпечення особливої уваги критеріям, переліченим у додатку III.

У статті 10 законопроекту № 6004-д додано умову (п. 9), відповідно до якої, якщо висновки НДТМ не визначають нормативів гранично допустимих викидів, то умови інтегрованого довкільного дозволу повинні гарантувати рівень захисту довкілля, еквівалентний НДТМ, визначеним у цих висновках НДТМ, що відповідає п. 5 статті 14 Директиви 2010/75/ЄС.

СФЕРА ОХОПЛЕННЯ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОНОПРОЄКТОМ

Перелік видів господарської діяльності, що підпадають під сферу дії законопроекту, винесено зі статті 2 у Додаток 1. Цей перелік не змінився і цілком відповідає вимогам Директиви 2010/75/ЄС. Також у статтю 2 додано норму, що дія Закону не поширюватиметься на дослідне виробництво, а також випробування нових продуктів і процесів (п. 2 статті 2).

СТРОК ДІЇ ТА УМОВИ ПЕРЕГЛЯДУ ІНТЕГРОВАНОГО ДОЗВОЛУ

У законопроекті № 6004-д, як і в № 6004-2, зазначається, що строк дії інтегрованого довкільного дозволу необмежений, але з урахуванням вимог, що передбачають зобов'язання оператора установки за певних умов внесення змін до інтегрованого дозволу (зокрема, змін у характері чи функціонуванні установки або при її розширенні, змін за спрощеною процедурою (коли зміни не стосуються виробничих процесів, приміром, зміна оператора установки тощо) та змін у разі перегляду та оновлення умов інтегрованого довкільного дозволу через оновлення висновків НДТМ). Якщо оператор установки не виконує зобов'язань із своєчасного подання заяви на внесення змін до інтегрованого дозволу, тоді може бути розпочата процедура анулювання дозволу.

Також в доопрацьованій редакції законопроекту з'явилося положення, згідно з яким плата не стягується за внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу за спрощеною процедурою та внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу в разі перегляду та оновлення його умов (п. 6 статті 3).

У доопрацьованому законопроекті (стаття 21) прибрали вимогу, що оператор подає заяву на внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу тоді, коли ці зміни є значущими відповідно до певних, визначених у Законі критеріїв. Таким чином, з оператора установки зняли обов'язок самостійно вирішувати, чи значущими є зміни.

Наразі норма виглядає так, що оператор установки інформує дозвільний орган про будь-які заплановані зміни в характері чи функціонуванні установки або про її розширення. Потім, якщо дозвільний орган на основі інформації, отриманої від оператора установки, обґрунтовано вважає, що заплановані зміни в характері чи функціонуванні установки вимагають внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу, він не пізніше ніж через 20 робочих днів з дня отримання інформації від оператора установки інформує його про це через засоби Реєстру з наведенням обґрунтування. І тільки тоді оператор подає заяву на внесення змін. Але якщо оператор установки напевно знає або вважає, що заплановані зміни в характері чи функціонуванні установки вимагатимуть внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу, він може одразу подати заяву на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу одночасно із поданням інформації про зміни в функціонуванні або розширення установки.

У п.2 статті 23 уточнено, що в разі необхідності оновлення умов інтегрованого довкільного дозволу шляхом внесення змін до нього дозвільний орган надає оператору установки через засоби Реєстру рішення (вимогу) про необхідність оновлення умов інтегрованого довкільного дозволу не пізніше ніж через 6 місяців з моменту настання обставин, що вимагають внесення змін (це прийняття та оновлення висновків НДТМ, зміна екологічного законодавства та ін.). У попередній редакції ця норма була, але строк не було встановлено. Оскільки раніше представниками бізнес-асоціацій [висловлювалась](#) позиція проти цієї норми, важливо зазначити, що ініціювання дозвільним органом процедури внесення змін до інтегрованих дозволів у випадках, передбачених п.1 статті 23 законопроекту, є вимогою визначеною статтею 21 Директиви.

ГРОМАДСЬКІ ОБГОВОРЕННЯ, ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ ТА УЗГОДЖУВАЛЬНІ НАРАДИ

У законопроекті № 6004-д уточнено порядок оголошення і проведення громадських обговорень та громадських слухань на етапі видачі інтегрованого довкільного дозволу або внесення змін до нього. Але ці зміни суто технічні (стосуються того, хто, в якому порядку і у який термін оголошує, інформує, проводить громадські слухання та громадські обговорення), вони не мають суттєвого впливу на змістовну сутність цього процесу, але більш чітко регламентують порядок оголошення і проведення громадських обговорень та громадських слухань.

Також варто зазначити, що у законопроекті № 6004-д прибрати положення, згідно з яким заінтересовані органи, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування мають право брати участь у громадських слуханнях.

У частині організації узгоджувальної наради для погодження позицій заінтересованих органів щодо видачі (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу та його умов було внесено наступні зміни:

- ▶ уточнено порядок скликання узгоджувальної наради ;
- ▶ додано умову, що до скликання узгоджувальної наради дозвільний орган готує проект інтегрованого довкільного дозволу та забезпечує доступ до нього через засоби Реєстру;
- ▶ видалено положення про те, що заінтересовані органи несуть відповідальність за висновки, надані на етапі погодження умов інтегрованого дозволу, та участі в узгоджувальній нараді (у разі проведення);
- ▶ видалено умову, яка передбачає, що заінтересований орган надав згоду з умовами інтегрованого довкільного дозволу, якщо якщо він у встановлений строк не надав висновок щодо видачі (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу та не з'явився на узгоджувальну нараду.

У законопроекті № 6004-2 передбачалось, що контролюючий орган проводить перевірку (обстеження) установки на предмет дотримання вимог природоохоронного законодавства, за винятком установок, що вводяться в експлуатацію вперше. У законопроекті № 6004-д це виключення для нових установок прибрати, таким чином, контролюючий орган проводить перевірку та обстеження усіх установок та промислових майданчиків на предмет відповідності їх фактичного стану інформації, що міститься у заяві на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу (п. 3 статті 7).

ВІДМОВА У ВИДАЧІ ІНТЕГРОВАНОВОГО ДОЗВОЛУ

Статтю 14 законопроекту доповнено наступними умовами, при яких дозвільний орган відмовляє у видачі (внесенні змін до) інтегрованого довкільного дозволу:

- ▶ оператор установки подав неповний пакет документів, необхідних для отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу, визначених цим Законом;
- ▶ заява на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу та інформація, в тому числі документи, подані оператором установки, не відповідають вимогам до форми і змісту, визначених законодавством
- ▶ неможливо встановити умови інтегрованого довкільного дозволу згідно з вимогами цього Закону.

ОБОВ'ЯЗКИ ОПЕРАТОРА УСТАНОВКИ

До обов'язків оператора установки включено пункт, згідно з яким із метою реалізації вимог Закону той створює структурний підрозділ з охорони довкілля та визначає його функції (п. 1 статті 16). Також додано вимогу, що оператор установки має забезпечити негайне інформування дозвільного органу, контролюючого органу та обласних, Київської та Севастопольської міських держав-

них адміністрацій (відповідного підрозділу з питань екології та природних ресурсів), органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів за місцезнаходженням установки у випадках аварії або порушення робочого стану установки, що призвело або може призвести до виникнення аварії (п. 1 статті 18).

ПЕРЕДАВАННЯ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МОНІТОРИНГУ ВИКИДІВ

У законопроекті № 6004-д (стаття 19) видалено вимогу щодо оприлюднення результатів моніторингу викидів, отриманих з використанням автоматизованих систем вимірювання. Хоча у п. 2 статті 65 Директиви 2010/75/ЄС вказано, що результати моніторингу викидів повинні бути оприлюднені. Крім того, це суперечить положенням [Орхуської конвенції](#), відповідно до якої інформація про викиди не може бути закритою (стаття 4). Воєнний стан не може бути підставою для неоприлюднення такої інформації – стаття 50 [Конституції України](#) (« ..Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення.») [не увійшла](#) до переліку статей Конституції України, за якими можуть тимчасово обмежуватися права людини під час воєнного стану.

Також видалено норму, що у період відсутності зв'язку між автоматизованим обладнанням установки та дозвільним органом оператор установки забезпечує збереження результатів моніторингу викидів та протягом години після встановлення зв'язку передає їх до дозвільного органу. Натомість передбачено, що порядок передачі результатів моніторингу викидів в режимі реального часу затверджується Кабінетом Міністрів України.

СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ІНТЕГРОВАНИХ ДОВКІЛЬНИХ ДОЗВОЛІВ

В доопрацьованому законопроекті уточнено ряд положень, що стосуються Реєстру, зокрема:

- ▶ дозвільний орган забезпечує користування Реєстром у порядку електронної інформаційної взаємодії між реєстрами. Реєстр має бути інтегрованим із системою електронної взаємодії електронних ресурсів.
- ▶ створення та ведення Реєстру, його програмно-технічних засобів здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, коштів міжнародної технічної допомоги та інших не заборонених законом джерел. Власником програмно-технічних засобів Реєстру є держава.
- ▶ Реєстр створюється та ведеться згідно із Законом України «Про публічні електронні реєстри».
- ▶ Порядок ведення Реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.
- ▶ будь-яка фізична або юридична особа має право зареєструватися в Реєстрі з метою адресного інформування про оприлюднення в ньому інформації та документів.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ВПРОВАДЖЕННЯ НДТМ

У доопрацьованій редакції законопроекту додано статтю 28, яка визначає допустимі джерела та форми фінансування заходів із впровадження операторами установок НДТМ. Зокрема джерелами фінансування можуть бути державні кошти з бюджетів різних рівнів, кошти підприємств, установ та організацій, добровільні внески та кошти з інших джерел, що не заборонені законодавством.

Формами фінансування можуть бути пільгові та безвідсоткові кредити і позики, державні гранти та субсидії, кошти міжнародної технічної допомоги. Також можуть застосовуватися передбачені у Державному бюджеті України програми підтримки окремих галузей економіки, надаватися податкові та митні пільги при ввезенні в Україну для реалізації таких проектів нового устаткування, обладнання, комплектуючих та матеріалів, які не виробляються в Україні.

ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ВВЕДЕННЯ В ДІЮ НДТМ

У законопроекті № 6004-д обов'язок розробки, затвердження та оприлюднення висновків НДТМ, так само як і в законопроекті № 6004-2, покладається на Міндовкілля (п. 7 (3) статті 29). Порядок їх розробки, затвердження та оприлюднення, а також порядок оприлюднення довідкових референтних документів з НДТМ (BREFs) визначає Кабмін. При цьому в обох законопроектах зазначено, що висновки НДТМ розробляються та затверджуються на основі актів законодавства Європейського Союзу. Зміст, форма та структура висновків НДТМ мають максимально повно і точно відповідати змісту, формі та структурі відповідного акту законодавства ЄС.

У законопроекті № 6004-д з урахуванням впливу війни уточнені строки введення в дію висновків НДТМ. Таким чином, висновки НДТМ набувають чинності з дня, наступного за днем їх опублікування, але не раніше ніж 1 січня 2024 року, та застосовуються з дати, зазначеної в них, але не пізніше ніж через 4 роки з дня набрання ними чинності та не раніше ніж через 4 роки з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні (п. 7 (3) статті 29). Додано умову, що для нових установок, які вводяться в експлуатацію вперше, висновки НДТМ застосовуються з дня набрання ними чинності.

ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ТЕРМІНИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

У законопроекті № 6004-д позначено, що дозволи на викиди забруднюючих речовин, дозволи на спеціальне водокористування та дозволи на здійснення операцій з оброблення відходів, раніше отримані операторами установок, втрачають чинність з дня отримання інтегрованого довкільного дозволу і не пізніше 4 років з дня введення в дію закону (у законопроекті № 6004-2 цей строк становив 45 місяців).

Оператори установок, що провадять види діяльності, охоплені Директивою 2010/75/ЄС та цим законопроектом, подають заяву на отримання інтегрованого довкільного дозволу не пізніше ніж через 3 роки з дня введення в дію закону (у законопроекті № 6004-2 цього положення не було).

Оператори установок, що мають намір вивести їх з експлуатації (установки з кінцевим строком експлуатації), подають заяву на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу не пізніше ніж через 12 (раніше було 36) місяців з дня введення в дію закону. І також додано припис, що для таких установок у інтегрованому довкільному дозволі дозвільний орган зазначає кінцевий строк виведення їх з експлуатації. Гранично допустимі викиди для таких установок можуть визначатися згідно з екологічними нормативами на основі поданої оператором оцінки того, що досягнення нормативів гранично допустимих викидів, визначених у висновках НДТМ, призведе до непропорційно високої вартості виробленої продукції порівняно з перевагами для довкілля та підтверджуваними документами (рішення або документи державного значення) з відповідними обґрунтуваннями кінцевого строку експлуатації установки. Із спливом такого кінцевого строку експлуатація установки забороняється. Внесення змін до такого інтегрованого довкільного дозволу здійснюється виключно в межах кінцевого строку виведення установки з експлуатації, який при цьому не підлягає перегляду. Вимоги щодо внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу у зв'язку з набранням чинності висновками НДТМ до установок з кінцевим строком експлуатації не застосовуються.

Для великих спалювальних установок, включених до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок (НПСВ), в законопроекті № 6004-д, як і в № 6004-2, є окреме положення, яке передбачає, що строк дії інтегрованого дозволу для таких установок визначається з урахуванням НПСВ. Але при цьому з формулювання було прибрано прив'язку до конкретних дат та строків. І це, з урахуванням воєнних подій, виглядає логічно, бо сам НПСВ і позначені в ньому строки швидше за все потребуватимуть перегляду з огляду на післявоєнний стан енергетичних об'єктів.

З прикінцевих положень видалено умову про те, що у шестимісячний строк з дня набрання чинності законом Кабмін має забезпечити організацію проведення моніторингу стану здоров'я населення, аналізу причин та наслідків впливу забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності, на здоров'я населення і розроблення відповідних середньо- та довгострокового прогнозів покращення показників стану здоров'я населення, пов'язаних із впливом забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності.

ПОЛОЖЕННЯ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ УТОЧНЕННЯ

У пункті 3 статті 29, що описує перехідні положення, зазначено, що «...оператори установок, що вводяться в експлуатацію вперше протягом дванадцяти місяців з дня введення в дію цього Закону, подають заяву на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу не пізніше ніж через три місяці з дня введення цього Закону в дію». Дане формулювання виглядає не зовсім логічно і потребує перефразування або уточнення. Наприклад, не зрозуміло, якими мають бути дії оператора установки, який вирішить увести її в експлуатацію протягом першого року дії нового Закону, але не протягом перших 3 місяців. Очевидно, що ця норма має врегулювати певний перехідний період застосування майбутнього Закону, але вона потребує більш чіткого формулювання.

У пункті 4 статті 29 також зазначено, що оператори установок, що мають намір вивести їх з експлуатації (установки з кінцевим строком експлуатації), під час подачі заяви на отримання (внесення змін до) інтегрованого довкільного дозволу вказують термін їх експлуатації та надають **оцінку того, що досягнення нормативів гранично допустимих викидів, визначених у висновках НДТМ, призведе до непропорційно високої вартості виробленої продукції порівняно з перевагами для довкілля**. Потім дозвільний орган встановлює строк експлуатації таких установок і має спиратися при цьому на згадану оцінку. Це фактично означає, що **ані оператор, ані дозвільний органі не обмежені строками і можуть встановити будь-які часові рамки виведення установки із експлуатації (50, 70, навіть 100 років), і протягом цього періоду, згідно цієї ж статті, до установки не будуть застосовуватися вимоги Закону в частині застосування НДТМ**.

п. 4 статті 29:

«...Вимоги цього Закону щодо внесення змін до інтегрованого довкільного дозволу в разі перегляду та оновлення умов інтегрованого довкільного дозволу у зв'язку з набранням чинності висновками найкращих доступних технологій та методів управління для видів діяльності або виробничих процесів, які охоплені виданим інтегрованим довкільним дозволом, до установок з кінцевим строком експлуатації **не застосовуються**.»

Виключення складають лише великі спалювальні установки, включені до НПСВ, чий кінцевий строк виведення з експлуатації визначається з урахуванням НПСВ. Такі положення законопроекту можуть закласти засади для маніпулювання та корупції. Цікаво, що у законопроекті № 6004-2 така норма відсутня, в ньому були врегульовані лише питання виведення із експлуатації установок, що включені у НПСВ. На нашу думку, відсутність конкретного часового обмеження для завершення строку експлуатації установки, в межах якого може бути дозволене не застосування НДТМ, призведе до численних маніпуляцій. Адже, під цей

критерій може підпасти будь-яка установка, термін експлуатації якої завершиться, рано чи пізно. Тому, часовий проміжок для завершення строку експлуатації установки варто прописати законодавчо.

Також, у текст законопроекту № 6004-д введено поняття основних та допоміжних видів діяльності установки, але не зазначено, що під цими поняттями мається на увазі та за яким принципом визначається, який вид діяльності є основним, а які – допоміжними (чи то за класифікацією видів економічної діяльності підприємства, чи за якимось іншим принципом). При цьому, у статті 23

законопроєкту серед підстав для перегляду дозвільним органом умов інтегрованого довкільного дозволу фігурує набрання чинності висновками НДТМ лише для основних видів діяльності. З цього слідує, що якщо будуть прийняті або оновлені висновки НДТМ, які стосуються допоміжних видів діяльності установки, тоді це не стане підставою для перегляду умов інтегрованого дозволу. На наш погляд, це питання потребує обговорення, доопрацювання та уточнення, тому що може зкласти засади для певних маніпуляцій.

Підготовка даного аналітичного продукту стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках проєкту «Прозорість Енергетичного Сектору», який виконує ГО «ДІКСІ ГРУП». Інформація, викладена в цьому дослідженні, є виключною відповідальністю ГО «ДІКСІ ГРУП» і за жодних обставин не може розглядатися як така, що відображає позицію USAID чи Уряду США.